

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Oszályozás		Tárgy	Hely	Idő	Személy	Helyszám
		024. AM	(339 74)	1962		központ
Szerző:	Cím:	Forrás:	(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Oldal)
	A VILÁG NAGY ÍROINAK VALLOMÁSA	Magyar Nemzet, 1962. júl. 19.				
	TOLSZTOJRÓL					

Amikor két évvel ezelőtt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Lev Tolsztoj halála ötvenedik évfordulójának megünneplésére készült, nem is gondolt talán arra, milyen szép eredményeket hoz kezdeményezése. A könyvtár — amint erről már beszámoltunk —, levélben fordult a világnak szinte minden jelentős írójához, azzal a kéréssel, mondja el véleményét Tolsztojról.

Az az emlékkönyv, amely most megjelent és ezeket a nyilatkozatokat közli, páratlanul gazdag gyűjteménye azoknak a nyilatkozatoknak, amelyekkel a világ irodalmi és művészeti nagyságai Tolsztoj írói művészetét előtt hódolnak. Pusztán az írások száma is imponáló: 80 magyar és 110 külföldi író és művész szerepel a kötetben, 29 nemzet képviselőjében.

Majdnem kétszáz, vallo-más tehát ez a tekintélyes album, kétszáz felelet e két kérdésre: »Világképének kialakulására és írói fejlődésére milyen hatással volt Tolsztoj életműve? Van-e közöttük olyan, amelyet különösen becsül és újra meg újra elolvassa azokat?« A világ szelle-mi életének kétszáz jelen-tős képviselője természetesen különbözőképpen reagált e kérdésekre. Van olyan külföl-di író, aki csaknem elutasítóan válaszolt, s a könyvtár a teljesség kedvéért ezeket is közreadta. Marcel Aymé például kételkedően írja: »Nem tudom, hogy Tolsztoj műve hatott-e rám«, s Boule francia író, aki így mentegető-zik: »Remélem, nem harag-sanak meg őszinteségemért«, ugyancsak azt állítja: »... szé-gyenkezve ismerem be, hogy igen kevésbé ismerem Tolsz-tojt. Nagyon régen olvastam a Háború és béké-t, tetszett, de nem volt semmi hatással rám.«

De ez a kisebbség. A hatalmas többség, Mauriac-tól és Maurois-tól, Anna Seghers-ig és Arnold Zweig, változa-tos terjedelemben, hol epig-rammatikus tömörséggel, hol átgondolt tanulmányban szól Tolsztojról, aki Upton Sincelairnek »lelke részévé vált«, akit Bertrand Russell »nagyon csodál«, s akiről a köz-el-múltban elhunyt nagy olasz humanista író, Angioletti így vall: »A nagy szellemek kö-zött, akiket egy nemrég meg-jelent könyvemben... a nagy vendégeknek neveztem, vagyis minden idők európai civilizá-ciójának nagy szellemei kö-zött mindig a legelsőik közé állítottam Tolsztojt.«

A Szabó Ervin Könyvtár-nak küldött nyilatkozatok rop-pant tanulságosak és helyen-ként bepillantást engednek a költői—írói műhely titkaiba is. Cocteau például rendkívül érdekesen von párhuzamot Orfeusz végrendelete című filmjének befejező epizódja és a Háború és béke egyik rész-lete között, hangsúlyozva Tolsztoj e regényének hatását saját munkásságára. Albert Maltz, a kiváló amerikai író szintén arról ír, hogy fejlődésére milyen nagy hatást gyakorolt az orosz író művé-szete. Megemlékezését ezzel a szép gondolattal fejezi be: »... nem akarom magam az-zal áltatni, hogy Tolsztoj ta-nulmányozása átalakíthatja akármelyik író, ... — de olyan mértékben, amennyire min-denki tanulhat a másiktól, én Tolsztoj halálának évforduló-ját azzal ünnepelem, hogy olyan szorosan ölelem őt ma-gamhoz, ahogyan csak tu-dom.«

A mi kultúránknak és szel-lemi életünknek megbecsülése is, hogy ily sok neves író készséggel, s sietve válaszolt, és idejét áldozta arra, hogy egy magyar nyelvű kötetben neve, s véleménye megjelen-jék. Van még egy jelentős mozzanat; a legtöbb külföldi író levele zárókézában meg-jegyzi: igényt tart a Szabó Ervin Könyvtár kötetére, meg-jelenése után nyomban küld-jék el címére. Mások ötlete-kezt adnak a kötet szerkesz-tőinek, hogy mire ügyeljenek, mit vegyenek bele még a könyvbe.

A magyar kultúrát nyolcvan író, költő, művész, újságíró képviseli. A Holnaposok veteránjától, Dutka Ákostól Vas Istvánig, a műfordítóig, festőket, szobrászokat, irodal-márokat, a szellemi élet leg-különbözőbb kiválóságait szó-laltatja meg a kötet. A könyv szerkesztése idején elhunyt nagy festőművész, Szőnyi Ist-ván, ebben a két egyszerű mondatban foglalja össze vé-leményét: »A Háború és bé-két a világirodalom legszebb regényének tartom. Nem lehet elégszer újraolvasni.« Képes Géza, Takáts Gyula, Vas István és Weöres Sándor ver-sentelt Tolsztojnak, Szabó Pál a Karenina Annáról mondja el gondolatait, Szak-sits Árpád arról ír, mit je-lentett egykor az orosz gróf neve a magyar munkásnak.

A Lev Tolsztojra emlékező könyv nemcsak írók, művé-szek vallomásait gyűjti egy-be. Értékes anyag igazítja el az olvasót a magyar Tolsztoj-irodalomban, közli a magyar nyelvű Tolsztoj-kiadások bib-liografiáját, a legelső magyar értékeléseknek és megemlé-kezéseknek néhány értéke-sőbb darabját, a Tolsztoj-dramák magyar bemutatónak adatait, egy érdekes filmográfiai összeállítást és több tanul-mányt, köztük Németh László emlékbeszédét a magyar-orosz Tolsztoj-ünnepségen. Képek, fotók és a Tolsztoj-művekhez készült magyar illusztrációk színesítik még a kötetet, amelyre büszke lehet nemcsak közvetlen kiadója, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, hanem az egész ország is. Tóbiás Áron, a Tolsztoj-emlékkönyv szerkesztője, de-rekas munkát végzett a könyv összeállításával. A szervező-munka is jórészt az ő vállán nyugodott, és jelentős része volt abban, hogy a vallomá-sok anyagából érdekes kiállít-ás nyílt meg tavaly télen.

Gábor István